

Богдан Андрушків

Член Президії АЕНУ, д-р екон. наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України

Ольга Погайдак

канд. екон. наук

Наталя Кирич

д-р екон. наук, професор
м. Тернопіль

ЧИМ ВІДПОВІСТЬ АЕН УКРАЇНИ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ?

В сучасних умовах розвиток Національної економіки, в галузевому та регіональному планах, є одним із найважливіших чинників вирішення всіх соціально-економічних, ресурсних та ін. дейджерних (небезпечних) проблем нашої держави.

Вчені Академії в т.ч. і Західного центру, тримають руку на пульсі всіх політичних, соціально-економічних та підприємницьких процесів.

У цілому, як відомо, суб'єкти малого підприємництва в основному забезпечують близько четвертої частини бюджетних надходжень окремих регіонів держави. Власне волонтери за рахунок пожертв у більшій мірі малих господарських формувань та середнього бізнесу здійснюють матеріально-технічне забезпечення оборони держави на Сході. АЕНУ, як громадське об'єднання, через регіональні центри багато робить для пропаганди новітніх методів управління, впровадження в практику виробництва інноваційних підходів, розвитку підприємницької діяльності ін. В засобах масової інформації, фахових виданнях академіки систематично друкують свої наукові розробки, роздуми, пропозиції тощо. Досягненням нашого часу є те, що ми зрозуміли хто є ворогом нашої держави, хто є руйнівником нашої економіки і наших Збройних сил, це агресивна Росія. Наступним етапом цього процесу є добитись від кожного з нас говорити правду, яка полягає в тому що лідери держави у більшій мірі турбуються власним бізнесом, власним проблемами, чим станом державної економіки, пошуком шляхів виходу з комплексної кризи усугубленої російською агресією на Сході. Не в повній мірі використовується для пошуку шляхів виходу з кризи науковий потенціал нашої держави. Виходячи з цих обставин пропонуємо використовувати на практиці підприємницької діяльності оригінальні принципи успішної управлінської діяльності та коментарі до них, які можуть послужити ідеологічним підґрунтям для підтримання активної громадянської позиції в науковому та виробничому середовищах України.

Оригінальні принципи успішної управлінської діяльності у дейджерних умовах

1. *Бути, а не здаватись. Можна бути, а можна здаватись. Можна бути сильним, а можна ним тільки здаватись. Можна бути вмілим і знающим, а можна ним тільки здаватись. Той, хто здається, а не є, що миті ризикує бути викритим і живе під цим страхом. Требу бути, а не здаватись. І треба мати запас: бути кращим, сильнішим, вмілішим і добрішим, ніж здаєшся.*

2. *Говори собі правду. Вчися говорити собі правду, оволодівай цим непростим мистецтвом, тоді картина світу буде адекватна. Говорити собі правду – значить бачити всю складну комбінацію мотивів (симпатичних і не дуже), що лежать в основі кожного власного вчинку і в кожній оцінці вчинків інших людей. Простих мотивів не буває.*

3. *Горизонтальна кар'єра. Вертикальна кар'єра – поза людиною. Це посади, звання багатство. А горизонтальна кар'єра – всередині людини. Це її цінності, знання, навички та корисні звички. Прагни до горизонтальної кар'єри, а не вертикальної. Піднімайся по щаблях професійної майстерності, вмій робити те, що не вміють інші, а не чіпляйся за посади, звання, багатства. Посад і звань можна позбавити, багатство – відібрати, а вміння залишиться. Буде вміння – все буде.*

4. *Велика мета. Малі цілі – ті, яких досягають за життя. Нерідко, досягнувши такої мети, людина відчуває спустошення, розчарування, а то і втрачає сенс у житті. Май велику мету у житті – таку, яку неодмінно досягнеш, але після смерті. Розженеш поїзд життя і зістрибнеш на ходу. Тоді перестанеш блукати по житті, воно випрямиться натягнутою струною і знайде сенс, а ти побачиш свій шлях. Шлях, який підкаже, підтримає, захистить і відповідь на всі питання.*

5. *Радість невдачі. Невдача вказує на помилки, дає зворотний зв'язок з реальністю, допомагає будувати більш адекватну картину світу, повну перспектив. Тому, хто вміє поводитись з вітрилом, і зустрічний вітер допомагає. Зрадій новому багатству можливостей, які приносить невдача, і навчися перетворювати мінус на плюс.*

6. *Без скарг і прохань. Не скаржесь і не проси, якщо це тільки не твій управлінський хід. Скаржаться і просять від слабкості, від чого стають ще слабкішими. Перетвори скаргу або прохання в пропозицію: пропонуй, а не проси! Відмовник у скаргі або проханні нічого не втрачає, хто відмовляється прийняти пропозицію – втрачає можливість.*

7. *Сила в байдужості. Сильному рідко відмовляють, а слабкому – часто. Сила – в байдужості. Байдужість – в готовності до будь-якого результату, бо будь-який результат може стати каменем у фундаменті у спіху, якщо знаєш, як цей камінь використати. Хто знає, що робити з будь-яким результатом, той до результату байдужий і той сильний.*

8. *Не «тому що», а «для того, щоб». Приймай рішення, виходячи не з причин, що у минулому, а з інтересів*

майбутнього. Минуле не зміниш, а майбутнє можна робити. Не борись за минуле, а керуй майбутнім. Забудь, як рішення з'явилося, але прорахуй всі його наслідки, що лежать в близькому і віддаленому майбутньому, і хороші і погані. І, якщо вони влаштовують, то приймай їх (рішення) і дій.

9. Керуй з будь-якої точки. Управляти можна всім з будь-якої точки простору, з будь-якої соціальної позиції. Всі керують усіма. Навіть камінь на дорозі управляє рухом воза. Кожен з нас, хоче того чи ні, керує всім світом. Тільки робить це погано. Вися керувати будь-яким об'єктом з будь-якої точки і робити це добре.

10. Роби не людині краще, а людину кращою. Можна робити краще людині, вона буде задоволеною, іноді і вдячною. Але не завжди вона сама стає від цього кращою. Буває навпаки: стає більш безцеремонною або настирливою, а то й більше – безпорадною. Поводься з іншими не так, щоб робити людині краще, а так, щоб людину робити кращою. Робити її більш вмілою, більш самостійною, сильною, справедливою, людяною, мудрою.

11. Вибираючи шлях, думай, хто по ньому піде. Дорога, лека для одного, може бути нездоланно важкою для іншого. Люди різні з різними здібностями і можливостями. Не посилай боязкого на переговори з нахабним. Не доручай ходити по скелях тому, хто боїться висоти. Не сковай тямущого конкретизованими інструкціями. Вдивляйся, хто перед тобою, перш ніж вказати йому дорогу або спосіб.

12. Добра справа має бути рентабельною. Інакше вона не виграє конкуренції зі справою злою. Той, хто роблячи добрі справи, розоряється – дискредитує ці справи, позбавляючи інших надії на справедливість життя. Якщо добра справа виявилась навіть у далекій перспективі збитковою, значить вона не продумана або робиться погано, а значить і не є доброю.

У даний час АЕНУ доцільно вийти з ініціативою перед НАН України та Кабінетом Міністрів про оголошення умов конкурсу на розробку найактуальніших проблем соціально-економічного розвитку господарського комплексу нашої держави, ресурсного забезпечення, удосконалення діяльності фінансової та кредитно-банківської систем, монетарної політики ін.

У цьому зв'язку, нам хотілось би ознайомити Вас з деякими конкретними пропозиціями з організації підприємницької діяльності, які нам вважається реальними до наукових розробок та впровадження у виробничу практику. Окремі з них оформлені в конкретний перелік найважливіших проблем і завдань в основних сферах господарської діяльності, на вирішення і розв'язання яких повинна зосередити свою увагу пропонує нами Економічна Конституція України, про яку була підготовлена стаття у «Економічному віснику АЕНУ». З цієї проблематики видана книга: «Наративи з проблем формування інституційних засад Економічної Конституції України». (заг. ред. Б.М. Андрушківа. – Тернопіль: ТзОВ «Тернограф», 2013. – 552 с.

Перелік найважливіших проблем і завдань в основних сферах підприємницької діяльності, на вирішення і розв'язання яких повинна зосередити свою увагу Економічна Конституція України та напрями на яких повинен бути спрямований науковий пошук громадських академічних формувань

У сфері економіки і захисту вітчизняного товаровиробника:

- сприяти створенню умов, щоб праця мала зацікавлення, виробництво було ефективним, а продукція українського товаровиробника була конкурентоспроможною на внутрішньому і міжнародному ринках;

- забезпечити принцип, аби все, що, створюється, виробляється, успішно споживалося в Україні було конкурентноздатним за кордоном;

- створити передумови відродження у державі науки та впровадження наукових підходів до вирішення насущних проблем;

- ефективно використовувати трудові, природні, паливно-енергетичні, матеріальні, фінансові, земельні та інші ресурси;

- сприяти комплексному відродженню сільського господарства та родючості українських ланів;

- домагатися встановлення оптимальних податків для сільського виробника, які б залежали від кількості і якості землі й виконували стимулюючу функцію;

- попереджувати практику продажу продукції українського товаровиробника за демпінговими цінами (часто за безцінь) чи її знищення та закупівлі такої ж продукції сумнівної якості за кордоном;

- домагатися зменшення обсягів навантаження на фонд оплати праці до 5% з відповідним збільшенням заробітної платні на суму пенсійних внесків;

- домагатися досконалості господарських механізмів і податкової політики з тим, щоб вони виконували стимулюючу функцію, а не експлуатаційно-руйнівну;

- досягти паритету цін в сільському господарстві та промисловості, будівництві та сфері обслуговування.

У гуманітарній сфері:

- відродити авторитет національної науки, забезпечити її віддачу;

- сприяти розвитку талантів у всіх сферах суспільного життя;

- сприяти традиційній релігії при збереженні рівноправності всіх релігій і конфесій;

- запропонувати механізми зацікавленості в творчій праці, що створить передумови для повної зайнятості населення, посприє припиненню виїзду багатьох, в тому числі обдарованих і талановитих людей, за кордон;

- надавати всебічну фінансову підтримку для розвитку освіти, науки, культури, видавничої діяльності та інше.

У сфері соціального захисту населення:

- забезпечувати реалізацію конституційного права громадян на працю та її оплату;

- передбачати внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту щодо встановлення розміру пенсій відповідно до трудового стажу та заробітку, стану здоров'я і віку;

- на основі повного регіонального госпрозрахунку радикально розширювати права і фінансові можливості міст, районів і сіл, бо саме там розв'язують питання соціально-економічного розвитку територій й інші людські проблеми;

- домагатися внесення законопроекту про надання статусу державного службовця певним категоріям працівників освіти, медицини та культури;

– передбачати поступове збільшення соціальної допомоги сім'ям з дітьми при народженні кожної наступної дитини до досягнення нею повноліття у розмірі величини прожиткового мінімуму на одну особу відповідно до соціальних і демографічних груп населення;

– передбачати поступове збільшення величини неоподаткованого мінімуму;

– передбачати поступове відновлення безплатного медичного обслуговування для незахищених і малозабезпечених верств населення;

– передбачати поступове запровадження пільг для молодих людей, які розпочинають своє трудове життя; молодіжне безробіття недопустиме;

– передбачати поступове повернення соціально знедоленим громадянам втрачених заощаджень;

– передбачати поступову компенсацію збитків репресованим тоталітарним режимом;

– передбачати вивчення та забезпечення історичної справедливості в оцінці процесів Другої світової війни, запровадження основ нової державницької ідеології яка суттєво впливала б на формування національної свідомості.

У сфері політики та оборони:

– сприяти створенню армії на професійній основі та відродженню престижу професії військового; професія захисника Вітчизни має стати однією з найавторитетніших;

– сприяти розвитку взаємовигідних відносин з країнами-сусідами. Україна повинна стати транзитним транспортним коридором між Європою і Азією, що суттєво поповнюватиме державну казну;

– здійснювати демократичні зміни у кадровій політиці держави;

– сприяти формуванню уряду народної довіри;

– домагатися виведення військ іноземних держав з території України.

Без сумніву, перелік проблем і завдань в основних сферах діяльності, на вирішення і розв'язання яких повинна зосередити свою увагу Економічна Конституція України, не може бути вичерпаним у цій службовій записці. Він потребує систематичного поповнення і удосконалення. Так чи інакше всі вищезначені вимоги повинні бути опосередковано враховані в Економічній Конституції України.

Головний лозунг підготовчого процесу такий: «З упродовженням Економічної Конституції прийде упорядкованість та прогнозованість у господарюванні, процвітання, гідність та добробут – на зміну економічному занепаду, духовній деградації та розчаруванню».

Примітка: Окремі підпункти переліку найважливіших проблем і завдань в основних сферах підприємницької діяльності, на вирішення і розв'язання яких повинна зосередити свою увагу Економічна Конституція України нині служать темами наукових робіт, курсових і дипломних проєктів.

КОРОТКИЙ ОПИС ТВОРЧИХ ІНІЦІАТИВ НАУКОВИХ НАПРЯМІВ ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ РЕКОМЕНДОВАНІ ДО ПОСЛІДУЮЧИХ РОЗРОБОК

В нинішніх умовах науково-технічний прогрес не може розвиватися без використання належних економічних знань і твердих переконань у тому, що підпри-

ємництво і бізнес, науково обгрунтоване використання механізмів їх функціонування створюють сприятливий ґрунт для його ефективного і безпечного розвитку в умовах України.

Прикладні аспекти наукової діяльності академіків АЕНУ або Як здешевити індивідуальне житлове будівництво для сільської молоді

«Інститут щасливої сім'ї» Нинішні економічні реформи повинні охоплювати всі сфери суспільного життя у нашій молодій державі. Особливою темою серед них є власне - молодіжна проблематика. Проблеми сім'ї і молоді, щасливого шлюбу є похідними від стану забезпечення житлово-побутових умов, функціонування сфери обслуговування, психологічної опіки інше.

На даний час у контексті розвитку управління виробничими та соціальними системами в інноваційному ланцюзі: освіта – наука виробництво в умовах суспільних трансформацій», розроблено «Комплексну програму створення передумов щасливого шлюбу та зміцнення сімейних устоїв в Україні», як засіб, від явища масових розлучень. Власне, організація належним чином виховної роботи в навчальних закладах, впровадження християнської моралі, справді може, у багатьох випадках, не лише попередити виникнення сімейних конфліктів, а і зміцнити первинну ланку нашої держави. «Інститут щасливої сім'ї», таку прозаїчну, на перший погляд, назву можна дати цьому суспільно-громадському закладу, який міг би функціонувати на зразок вечірнього факультету не лише при вищих навчальних закладах України, а і при громадських об'єднаннях гуманітарного спрямування, при управліннях освіти та науки, справах сім'ї і молоді, культури, охорони здоров'я та соціального захисту населення інше.

За задумом покликання таких державних і громадських формувань буде полягати у підготовці молодих людей до сімейного життя. Безумовно для цього Міністерству освіти і науки України варто невідкладно, вже нині розробити відповідну науково обгрунтовану навчальну програму, видати належну навчально-методичну літературу, передбачити залучення до процесу навчання відповідних фахівців в галузі соціології, медицини, психології, етики, ін.. З цих питань підготовлено пропозиції заступнику Голови Верховної ради України Миколі Томенку.

Досягнути позитивного результату можна лише при комплексному їх розгляді. Виходячи з цих міркувань пропонується підготувати перелік найбільш важливих підприємницьких регіональних проблем для вирішення галузевими та регіональними управліннями облдержадміністрації.

Цікавим на наш погляд є проєкт обгрунтування типів будівництва індивідуального житла, в т. ч. з використанням вторинної сировини та впровадженням енергозберігаючих технологій.

Як відомо, матеріалом для зведення стін в нинішніх побутових умовах служить традиційно: цегла червона, цегла силікатна, гіпсо-шлако-блоки, в гіршому варіанті - саман (глина з соломомою) та інше. В окремих випадках стіни формуються з різноманітних цементно-шлакових, гіпсових та інших сумішей. В кожному випадку відбір здійснюється, точніше обумовлюється певними обставинами з врахуванням певних чинників, серед яких як фінансові можливості абонента так і вартість будівельних матеріалів, як природно-кліматичні умови, в яких буде здійснюватись будівництво,

так і часові моменти. Тобто задані терміни індивідуального будівництва в залежності від нагальних потреб забудовника. В окремих випадках беруться до уваги як індивідуальні можливості забудовника так і потенційні можливості будівельних організацій – їх зайнятість і т.п. Виробляючи загальноекономічну концепцію реалізації плану індивідуального будівництва, молодією сім'єю, найважливішою компонентою є вартість будівельних матеріалів які складають (при економічних підходах до будівництва) 50-60%.

Вивчення показало що в умовах ресурсної кризи побутові забудовники практикують зведення стін будівлі навіть з розмаїтих побутових і виробничих відходів. Особливої уваги, з економічних міркувань, за нашим переконанням, заслуговує формування стін житлового будинку з... соломи, яка на даний час не використовується на кормові цілі суб'єктами сільського господарства. Не значна частина соломи після подрібнення використовується як органічне добриво та в експериментальному варіанті як паливо. Загалом збут її чи навіть утилізація обмежені ще й через відсутність екологічно обґрунтованих технологій спалювання. Екологи ставлять господарників до відома про відсутність відповідної нормативної документації організації спалювання. Одне слово, пропонується ефективне використання цього дешевого, доступного ресурсу як будівельного матеріалу. При тому необхідно врахувати що на даний час в Європі та США вивчаються давні українські технології формування в сільській місцевості солом'яної покрівлі, стріхи з сніпків, які є недовговічніші від, наприклад, металевого профілю – бляхи чи шиферу. Правильно – економічно, швидко, легко. Перші повідомлення про практику використання тюків соломи як будівельного матеріалу для формування стін подано на сайті: «Мій солом'яний будинок». На даний час, за науковим супроводом академіків АЕНУ, на практиці впроваджується згаданий проект. Необхідно сказати, що солом'яні стіни не лише вигідні у вартісному плані як будівельний матеріал, вони легкі у монтажі, технологічний процес дає можливість економити час на транспортування, монтаж інше. Щоправда, тюки соломи завчасу повинні бути оброблені (просочені) протипожежним розчином та іншими санітарно-гігієнічними засобами.

На облеженому фундаменті монтується дерев'яний каркас розрахований під розміри солом'яних пакунків, (тюків соломи) який ними заповнюється. До дерев'яного каркасу кріпиться металева сітка по якій представляється можливим здійснити штукатурку.

Опитування забудовників дозволило скласти наступну характеристику такого житла: тепле, економічне доступні матеріали; дешевше більш як на третину, при будівництві немає потреби використовувати високотехнологічне і дороге обладнання та техніку; житло – екологічно чисте, близькість до ресурсів т.п.

Нами зроблено спробу провести розрахунок економічної ефективності, власне індивідуального молодіжного будівництва з використанням вторинної сировини згаданого типу.

За попередніми даними витрати на індивідуальне будівництво передбачає ряд витрат яких ми хотіли б класифікувати наступним чином:

1) витрати на проектно-пошукові роботи (витрати на виготовлення проекту на будівництво житла, екскавацію ґрунту, геодезичні роботи);

2) вартість будівельних матеріалів;

3) витрати на виконання будівельно-монтажних робіт;

4) витрати на налагодження інженерних мереж (підвід електродоліній, газопостачання, каналізаційних комунікацій, водопроводу);

5) витрати на енергозабезпечення;

6) витрати на роботу з благоустрою інші витрати.

В кожному випадку розрахунок ефекту здійснюється чи визначається як різниця у витратах за першим і другим варіантом витрат.

Необхідно зазначити що нами не враховані всі чинники що впливають на економічність, оперативність, доступність зокрема трудові і т.п.

Розрахунок економічної ефективності будівництва індивідуального житла з підсобних матеріалів (в т.ч. і з соломи) у порівнянні з будівництвом традиційними матеріалами і засобами пропонується здійснювати за формулою:

$$E_{б.н.м} = \sum_n^1 V_{т.б.} - \sum_n^1 V_{б.н.м.}$$

де $V_{т.б.}$ – витрати на будівництво будинку із традиційних матеріалів;

$V_{б.н.м.}$ – витрати на будівництво будинку із підсобних матеріалів.

Загальний економічний ефект знову ж таки визначається як різниця між витратами традиційними методами і засобами та, так назвемо, інноваційними засобами.

Необхідно зауважити що термін експлуатації індивідуального житла з використанням вторинних матеріалів як із традиційних матеріалів може служити без ґрунтового (капітального) ремонту – 20-30 років.

Окупність будівництва, в контексті його експлуатаційних показників (економія енергетичних ресурсів, екологічність яка не може бути виміряна економічними показниками) скорочується до 3-4 років, витратна частина падає більш як на третину.

Загалом впровадження ідеї будівництва «солом'яних хат» чи іншими словами технологій будівництва з використанням соломи суттєво може відбитись на економії традиційних будівельних матеріалів, активізації дешевого індивідуального будівництва для молодих сімей. а це в свою чергу підніме їх життєвий рівень, скоротить черги на житло. Крім цього таке будівництво суттєво впливатиме на економію не лише енергетичних ресурсів, а і на їх виготовлення, Як відомо, наприклад, на виготовлення цегли іде газ, вугілля і т.п. Скоротяться витрати на обігрів існуючими системами централізованого забезпечення теплом. При використанні соломи для покрівлі відпадає потреба в її утепленні, що теж матиме суттєвий вплив на здешевлення будівництва.

Розвиток туристично-рекреаційної діяльності є пріоритетом у соціально-економічного розвитку регіону.

Туризм, як відомо, являє собою систему відносин і явищ, які є результатом використання людиною свого вільного часу і пов'язані з її переміщенням між місцем постійного проживання і місцем проведення дозвілля. Як сфера господарського комплексу вона, справді забезпечує десяту частину світового валового

продукту. Ця галузь розвивається швидкими темпами і в найближчі роки може стати найбільш важливим сектором підприємницької діяльності караю та України загалом. Прогнози експертів Всесвітньої туристичної організації щодо розвитку туризму у світі повною мірою стосуються й України. Адже вона має надзвичайно вигідне географічне та геополітичне розташування, розвинену транспортну мережу, володіє значними природно-рекреаційними та історико-культурними ресурсами, населена працелюбним і гостинним народом. Забезпечити належну віддачу від цього потужного потенціалу, використати його в інтересах активного відпочинку та оздоровлення можна лише за умови чіткої організації туристичної діяльності, зміцнення існуючої та створення нової матеріально-технічної бази, залучення досвідчених і кваліфікованих кадрів, тобто за умови правильної організації та ефективного управління туризмом.

Туристично-рекреаційна діяльність стає дедалі прибутковішою галуззю економіки і набуває все відчутнішого значення для господарства як окремих країн, так і цілих регіонів. Масштаб і стабільність темпів зростання перетворюють туризм на одну з пріоритетних галузей. На початок 3 тисячоліття прибутки від туризму склали \$ 475,8 млрд, що перевищило обсяги світової торгівлі автомобілями та продуктами харчування.

З переходом до ринкової системи господарювання Україна увійшла в світовий туристичний простір, прийнята до складу ВТО. У внутрішньому туризмі було задіяно ще 6,6 млн туристів та 17,6 млн екскурсантів. Прибуток від надання туристичних послуг склав 18,5 млрд грн або \$ 3,4 млрд.

Місце України у світовому туристичному процесі визначається культурно-пізнавальним, екологічним, спортивно-оздоровчим напрямками туризму. Пріоритетні напрями розвитку туризму в Україні базуються на природних ресурсах, природно-заповідному фонді і культурно-історичних пам'ятках. Найбільш поширеним видом туризму є культурно-пізнавальний, основна мета якого – ознайомлення туристів з природою, культурно-історичним надбанням і сучасним життям країни. Одним із перспективних напрямів розвитку туризму в Україні і в усьому світі є екологічний туризм, що передбачає тісні взаємовідносини з природним середовищем паралельно з еколого-просвітницьким і виховним впливом. Значний практичний досвід має в нашій країні спортивно-оздоровчий туризм. Пік його популярності припав на 60-70-і роки ХХ ст. В цей період створено його основне інфраструктурне забезпечення і систему підготовки кадрів. Цей напрям теж передбачає безпосередній зв'язок з природою і орієнтований на активні форми організації дозвілля.

Перспективи розвитку рекреаційно-туристичної сфери в Україні обумовлюються дією широкого спектру природних, історико-культурних, соціальних, економічних, політичних чинників, які мають чітко окреслену специфіку. Разом з тим, особливість сьогоденної ситуації полягає в тому, що формування й інтеграція індустрії рекреаційно-туристичних послуг у світовий ринок пов'язана з необхідністю вирішення гострих соціально-економічних проблем у період трансформації суспільно-економічних відносин.

Динамічний процес суспільних перетворень в Україні та реформування економічних відносин актуалізували проблему вибору оптимальних шляхів розвитку її рекреаційно-туристичного комплексу. Це зумовлює не лише потребу в теоретичному осмисленні суті та змісту даної сфери діяльності, а й ставить на порядок

денний питання розроблення науково обгрунтованої концепції розвитку рекреаційно-туристичної сфери та проектів втілення її у життя. Необхідність пошуку раціональних шляхів стимулювання розвитку даної сфери діяльності диктується також перспективою отримання відчутної економічної вигоди від цієї галузі, що може стати вагомим засобом оздоровлення національної економіки в цілому.

Розв'язання проблем розвитку контрейлерного обслуговування в Україні може суттєво розвантажити автошляхи, здешевити автоперевезення, бат економію палива.

На основі аналізу літературних джерел та існуючого вітчизняного та зарубіжного досвіду роботи залізничного та автомобільного транспорту, виявлено шляхи та засоби розвитку контрейлерного обслуговування підвищення його ефективності за рахунок інноваційних чинників. Встановлено що загалом одним з найбільш прийнятних шляхів підвищення ефективності функціонування транспортних систем, підвищення безпеки руху, якості транспортного обслуговування є реалізація наявних контрейлерних можливостей, організація раціональних маршрутів руху транспорту. За рахунок застосування інноваційно-логістичних підходів, раціонального розміщення контрейлерних пунктів, організаційних чинників та врахування сучасних вимог експлуатації доріг і транспорту, можливо підвищити ефективність та якість транспортного обслуговування в умовах розвитку дорожнього господарства.

Справді в умовах, відставання темпів розвитку дорожньої інфраструктури, відсутності розвинутих автомобільних дорожніх міських мереж і основних магістралей, виникають передумови до регулярних порушень нормальних режимів руху транспортних потоків, виникненню між регіональних та міжнародних конфліктів, росту дорожньо-транспортних пригод, в т.ч. зниження якості транспортного обслуговування. Всі ці та інші обставини обумовлюють необхідність пошуку шляхів і засобів розв'язання проблем розвитку контрейлерного (комбінованого) обслуговування в Україні, удосконалення організації використання системи комбінованого транспортного залізничного, автомобільного та інших видів обслуговування для того щоб в певній мірі розвантажити сухопутні транспортні магістралі від важкого автомобільного транспорту. Відповідно цим і пояснюється - актуальність і своєчасність означеної теми пропонованого дослідження.

Повний регіональний господарський розрахунок – шлях підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання в умовах територіальної одиниці, забезпечення її сталого розвитку.

Спроба дослідити проблеми впровадження повного регіонального господарського розрахунку у протипагу федералізації держави, як засобу підвищення ефективності територіальної одиниці, забезпечення її сталого розвитку розроблено групою академіків АЕНУ. В контексті нинішньої соціально-економічної ситуації запропоновано шляхи вирішення цієї проблеми.

В умовах проведення в Україні радикальних економічних реформ, питання забезпечення регіональної господарської та фінансової незалежності підприємств набуває все більшого значення. Досягнення поставленої мети повинно відбуватися на основі підвищення

ефективності використання всіх засобів та ресурсів у відповідності до концепції переходу України до сталого розвитку та інших програмних документів з соціально-економічного розвитку держави, пропонуваннях Кабінетом Міністрів України на перспективу.

Одним із засобів досягнення цієї мети є цілеспрямоване управління чинниками впливу, що забезпечують економічну стабільність функціонування підприємства в рамках регіону. Основним чинником стабілізації та джерелом нарощування виробничих можливостей, інтенсифікації суспільного виробництва є ефективне та раціональне використання ресурсів, роль яких помітно зростає як в умовах державної незалежності, так і в умовах економічної самостійності господарюючих суб'єктів в рамках конкретного регіону, коли залучення нових ресурсів значною мірою визначаються як наявним потенціалом, так і грамотною політикою їхнього ефективного використання. Цій проблематиці присвячена робота академіків АЕНУ, «Повний регіональний господарський розрахунок – шлях підвищення ефективності суб'єктів господарювання в умовах територіальної одиниці забезпечення її сталого розвитку». – Тернопіль ТзОВ «Терно-граф», 2014. – 680 с.

Застосування протягом минулого, посттоталітарного досвіду та здебільшого адміністративних методів управління негативно вплинуло на господарську та фінансову стабільність функціонування підприємств особливо в рамках певної законодавчої та нормативної обмеженості регіону. За умов розвитку ринкових відносин та використання економічних методів управління, подальшої розробки вимагають організаційно-економічний механізм забезпечення стабільного розвитку підприємств та питання вдосконалення управління, визначення впливу на його ефективність організаційних та техніко-економічних чинників. Економічні методи забезпечують поєднання інтересів держави та трудових колективів. У свою чергу, необхідність посилення впливу організаційних та техніко-економічних факторів на господарську та фінансову стабільність функціонування підприємств обумовлює актуальність досліджуваної проблеми.

Земля як стратегічний продукт, об'єкт оренди та можливий еквівалент обміну в умовах застосування інноваційно-логістичних підходів може посилити економічні позиції України не лише в ЄС, а і в світі.

Можливості використання землі як чинника та ресурсу забезпечення стабільності функціонування не лише переробних підприємств, а і господарської та фінансової стабільності функціонування національної економіки загалом і на цій основі досягнення сталого розвитку суспільства завжди були актуальними. Виявлення причин виникнення застійних явищ в реформуванні аграрного сектору економіки, техніко-економічні чинники впливу на організаційне забезпечення ефективного використання наявних засобів, трудових, матеріальних, цінкових, фінансових ресурсів у цій сфері суспільного виробництва завжди викликали і викликають інтерес учених України.

Україна за своїми ресурсними можливостями (маємо на увазі такий ресурс як земля – гумус) потенційно може стати найбагатшою державою світу бо володіє третиною найціннішого ресурсу планети, чорноземом. Справедливе та ефективне використання землі як найбільш гуманного, невичерпного, екологічно

чистого, відновлювального ресурсу, та науково обгрунтоване ведення сільського господарства за повноцикловою системою: вирощування сільгосппродукції – переробка сировини – реалізація, впровадження інноваційно-логістичних підходів, можуть зробити українців найбагатшими у світі!

В умовах вступу нашої держави асоційованим членом Європейського Союзу, залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій земельний чинник може стати важелем поживлення соціально-економічних відносин, стабільності економіки, благополуччя українського народу і т.д.

Таким чином маємо право зробити наступні висновки. Власне ці та інші обставини обумовлюють актуальність та своєчасність розглядуваної проблематики.

Близько 70% земельного фонду України – це сільськогосподарські угіддя, більшість з яких зосереджені на родючих ґрунтах і дуже за період тоталітарного режиму розорані. Орні землі (або рілля) становлять 4/5 від загальної площі сільськогосподарських угідь – це один із найвищих показників у світі. Забезпеченість одного мешканця країни ріллею перевищує світовий і європейський показники майже у 2,5 рази. Найвища частка ріллі у степовій зоні – близько 90%. Проте така висока розораність земель нерідко призводить до посилення водної та вітрової ерозії ґрунту – знесення родючого шару. Внаслідок цього виникають яри та балки, трапляються пилові бурі. Великої шкоди ґрунтам завдають неправильний обробіток, безсистемні зрошування і внесення мінеральних добрив. Внаслідок цього ґрунти руйнуються та виснажуються, знижується їх родючість.

Для підтримання ґрунтів у належному стані необхідно вживати різні заходи: насаджувати дерева і кущі на схилах ярів, щоб зупинити їх ріст; схили височин розорювати упоперек, щоб запобігти змиванню ґрунту поверхневими водами; в міру зрошувати землі; науково обгрунтовано вносити мінеральні добрива.

Загалом впровадження інноваційно-логістичних підходів, залучення внутрішніх та зовнішніх (в умовах ЄС) інвестицій дозволяє на базі активізації використання земельних ресурсів розвивати не лише різноманітні галузі сільського господарства, а перед усього переробну промисловість за замкнутим циклом від вирощування сільгосппродукції до її переробки та реалізації.

Такий підхід забезпечить ефективне використання наявних земельних ресурсів, поживлення використання трудових, фінансових та інвестиційних ресурсів, зайнятості населення ін.

Торф як сировина повинен бути використаний для переробки та виготовлення харчових продуктів, парфумів, промислових спиртів, паливних брикетів та як добриво.

Широкі можливості використання торфу як палива, органічного добрива, та компоненти для виготовлення харчових продуктів відомо з давніх давен. Тим часом використання цієї сировини для виготовлення спиртів в т.ч. і спиртних напоїв варту вивчення українським науковцями. Торф (англ. peat, нім. Torf) – порода рослинного походження, утворена протягом тисяч років з недорозкладених рослинних залишків (трав, мохів та деревини), які внаслідок високої вологості та поганого доступу повітря мінералізувалися лише частково.

Давня назва торфу – займиста земля. Згадки про торф як «займисту землю», що нею західноєвропейці користувалися для нагрівання їжі, трапляються в «Природничій історії» (46 р. н. е.) римського історика Плінія Старшого. (Торф містить 50–60% вуглецю. Його теплота згоряння (максимальна) складає 24 МДж/кг).

Вік сучасних торфовищ вимірюється 5–10 тисячами років. Усі торф'яники зазвичай дуже заводнені й заболочені. Торф іноді вкритий невеликим шаром ґрунту.

Більшість торф'яних покладів (близько 80%) розташована в верхніх широтах; близько 60% усіх заболочених територій у світі мають запаси торфу. Найбільші торф'яні поклади зосереджені в обширних пониженнях рельєфу.

За деякими оцінками, світові запаси торфу складають близько 267 мільярдів тон.

Торфоутворення – неповне розкладення деревних, трав'яних рослин і мохів під дією бактерій і грибків – відбувається здебільшого в долішньому шарі торфу.

До рослин, які відіграють основну роль в утворенні торфу, належать зелені (гіпнові) та білі (сфагнові) мохи, численні види осок, очерет, айр, рогаза; з трав'янистих – хвощі, пухівки, шейхцерія, шабельник, бобівник. Важливе місце в утворенні торфу посідають деревні породи (береза, вільха, верба), та напівчагарникові (верес, лохина, багульник та ін.).

Щорічний приріст рослинного загалу, з якого утворюється торф, коливається від 10 до 25 мм на рік і залежить від видів рослин, кліматичних умов та типу боліт. Щорічний приріст торфу складає тільки 0,5-1 мм в рік.

Колір торфу надає гумус, котрий зумовлює його основні властивості й надає м'якість. Найважливішими показниками торфу є ступінь розкладення та попільність (зольність).

Торф з давніх часів привертая увагу людини. У країнах Західної Європи видобуток і використання торфу широко розвивалися в XII–XVIII сторіччях. У Росії на торф'яне паливо вперше неабияк зважив Петро I, який 1696 року віддав наказ видобувати торф у Воронежі та шукати його в околицях Азова, «як у місцях бездровних».

Поступово торф стали використовувати як торф'яний кокс у гамарстві, на здобування освітлювального газу. Початок промислового виробництва торф'яного напівкоксу та смоли прийшовся на кінець XIX – початок XX сторіччя.

На сьогодні торф використовують у сільському господарстві та тваринництві, лікуванні, біохімії та енергетиці. Розвиток сучасних виробничих технологій дозволяє створювати родючі ґрунти, де вирощують харчові рослини, видобувати добрива, стимулятори росту рослин, ізоляційні та пакувальні матеріали, вуглецевий відновлювач металу, активоване вугілля, графіт, тощо. [ред.]

Торф має декілька важливих властивостей, котрі зумовлюють його цінність для рільництва. Унесення торфу в ґрунт є найліпший спосіб поліпшити властивості ґрунту: пористість, щільність, повітроємність, вологоємність, мікробіологічний та живильний склад.

Торф містить гумінові кислоти, котрі підштовхують ріст і розвиток рослин, та амінокислоти, потрібні на перетворення певних первнів харчування на форму, доступну рослинам.

Торф має бактерицидні й газопоглинальні властивості, що є однаково потрібними всім видам ґрунтів. Торф оздоровлює ґрунт, знижує вміст нітратів у виробі в 1,5-2 рази, запобігає нагромадженню в рослинах важких металів та інших шкідливих речовин, послаблює дію отрутохімікатів, що потрапляють до ґрунту. Перегній, який утворюється в ґрунті при тривалому внесенні торфу, перешкоджає вимиванню легкорозчинних добрив.

Низовинні й перехідні торфи, які складаються з перепрілих залишків деревної та трав'яної рослинності, є родючіші, аніж горішні. Ними користуються, щоб докорінно поліпшити слабородючі ґрунти, надати зв'язності бідним на перегній пісковим ґрунтам або розпушити глинисті. В сільськогосподарському виробництві торф ділять на дві групи:

- легкий (або світлий) – торф горішнього шару залягання зі ступенем розкладання до 15%. Це молодий, слаборозкладений торф з питомою вагою від 150 до 250 кг/м³, який має високу газо- та водопоглинальну здатність, але менший вміст гумінових та амінокислот через незавершений розпад;

- важкий (або темний) – торф долішніх шарів зі ступенем розкладання понад 15%. Це «зріліший» торф з питомою вагою від 350 кг/м³ та високим вмістом гумусу, але меншою, ніж у легкого, газо- й водопоглинальністю.

Залежно від технології рільництва торф використовують:

- чистий, щоб поліпшити побудову ґрунту, збирати та тривало втримувати вологу й утворити середовище, яке сприяє збільшенню кисневого обміну;

- з торфу готують субстрат, тобто беручи торф за основу, його змішують з набором мікро- та макроелементів, потрібних рослинам. Таким чином отримують готовий якісний ґрунт, пристосований до первного виду рослин, кліматичних особливостей, умов дозрівання плодів, тощо;

- як сировину для приготування органічних добрив;

- при виготовленні торф'яних блоків, які використовуються для вирощування розсади та облаштування газонів та укріплення схилів земляни насипів, каналів та водоймищ. [ред.]

Торф використовують як підстилку у тваринництві. Здатність сухого торфу поглинати вологу та запахи дозволяє використовувати його як підстилку для худоби. Один кілограм легкого торфу утримує до 20 літрів води. Отриману після цього суміш можна компостувати без дооброблення. Ще однією перевагою використання торфу для підстилок є його бактерицидні властивості: торф запобігає багатьом хворобам у худоби.

Торф – займиста корисна копалина, тобто непогане паливо.

Перші електростанції, побудовані в Радянському Союзі на початку 1920-х років навколо Москви, працювали саме на місцевому торфі. Останніми роками в Фінляндії, наприклад, близько 5-7% відсотків всієї енергії, яка споживається в країні, отримується з торфу.

На виробництво енергії придатний тільки торф середнього й високого ступенів розкладання, який видобувають із серединних та донних частин боліт.

Важливою перевагою торфу є його своєрідне горіння. Адаже торфові волокна містять кисень, тому торф здатен горіти без додаткової подачі кисню.

Торф є цінною хімічною сировиною. З торфу отримують понад сто основних хімічних виробів: метиловий і етиловий спирт, фенол, віск, парафін, молочну, оцтову та шавелеву кислоти, аміак, стимулятори росту рослин, гербіциди. На даний час практикується виготовлення парфумів в основі яких як компонента закладається торф. та ін.

Волокна пушиці, які входять до складу торфу, можна використовувати при виготовленні тканин. Розроблено технологію промислового виробництва таких тканин.

Протизаразні властивості торфу відомі з давніх часів. На сьогодні на оздоровницях України та Західної Європи широко поширені торф'яні купелі, в яких використовують бактерицидні та лікувальні властивості торфу. В основі лікувальних грязей використовуються торфи.

Розробляють торф відкритим способом, бо всі торф'яні родовища розташовані практично на земній поверхні.

Існує дві основні схеми видобутку торфу: порівняно тонкими шарами з поверхні землі та глибокими кар'єрами на всю глибину торф'яного пласту.

За першою з цих схем торф виробляють витинанням, а за другою – екскаваторним (або кусковим) способом. Відповідно й торф способом видобутку поділяють на витятий і кусковий. [ред.]

Значним резервом підвищення родючості ґрунтів і збалансованого живлення рослин можуть бути природні поклади органічних добрив. Україна має значні запаси корисних покладів, які здатні багато десятиліть служити справі підвищення продуктивності агропромислового комплексу, гармонійно поєднуючись з відновленням агроландшафтів. Серед корисних покладів провідне місце належить торфу. Торф – органічна гірська порода, що утворилася внаслідок відмирання і неповного розпаду болотних рослин в умовах підвищеного зволоження та нестачі кисню.

Сьогодні, використання торфу можливе як у парфумерній промисловості так і в харчовій як компонент спиртних напоїв в т.ч. віскі, бренді і т.п.. Коли говорять про віскі, його зазвичай ділять на шотландський, ірландський і «інший» - американський, канадський, японська. Віскі - предмет національної гордості шотландців, крім того, експорт скотча приносить більше 2 млрд фунтів стерлінгів британській скарбниці щорічно. Шотландський віскі ділять на «single malt» (сингл. молт.) - односолодовий віскі, продукт однієї віскокурні, сировиною для якого слугує тільки ячмінний солод, «pure malt» - чистий солодовий віскі, солодові спирти у якому вироблено на різних винокурнях і «blended» - змішаний (купажований) віскі, суміш солодових віскі, приготованих на різних винокурнях і зернових віскі (зазвичай використовується для його здешевлення). Купажування дозволяє нейтралізувати іноді занадто важкий або різкий тон солодових складових і отримати нові цікаві комбінації смаку.

Чорноморський метан та сірководень - енергетична сировина яка може зробити енергетично незалежною Україну.

Гальмування розвитку економіки України гальмується недостатнім енергетичним забезпеченням паливно-енергетичного комплексу, його орієнтацією на розвиток промисловості.

Тим часом Україна посідає сьоме місце за обсягами корисних копалин. При раціональному їх використанні та впровадженні енергозберігаючої технології можна повністю відмовитися від імпортової енергосировини

В умовах енергетичної кризи заслуговують ідеї використання газу метану та сірководню запаси яких не обліковані (20-30 та 60-80 трлн. м. куб.) є в Чорному морі.

Не ефективно використовуються не традиційні та альтернативні джерела енергії серед яких вітрова, сонячна енергія, енергія води. На практиці не використовується біогаз якого отримують шляхом метанового бродиння, синтетичний газ ін.

На даний час з боку держави необхідно розробити механізми зацікавленості у впровадженні інноваційних підходів в реалізацію на практиці новітньої науки ресурсоміки.

Виготовлення жувальних подушечок з бджолоїної вошни на заміну жувальної гуми не лише не шкідливо, а і ... корисно та смачно, екологічно.

Академіки АЕНУ Тернопільщини вийшли на конкурс з пропозицією: «Перетворимо Тернопіль в інноваційний центр з переробки бджолопродукції – столицю бджолярства України» і... зайняли 1-е місце що викликало певний громадський резонанс (див. «Урядовий кур'єр» № 194 від 20.10.2011р.) Тим часом вирішення проблеми виготовлення медових жувальних подушечок в ланцюзі: заготівля бжолосировини, вошни – споживчі товариства - переробка в умовах підприємств харчової промисловості – споживачі, представляється можливим в Україні, де є відповідна сировинна база, технологічні можливості, кадрове забезпечення.

Наприклад Тернопільщина належить до регіонів з розвинутою системою бджільництва, кінцеві результати якого використовуються не завжди ефективно.

З історичних позицій перші відомості про бджільництво Тернопільщини, як повідомляють І. Дем'янова і Б. Рудка у Тернопільському енциклопедичному словнику, належать до часів Галицько-Волинського князівства, про що оповідають чисельні легенди. В 1920-39 рр. Бджільництво Тернопільщини було найрозвинутішим.

1925, за даними загально-польського конгресу з бджільництва, 1-е місце за кількістю вуликів на 1 км² серед 16-ти воеводств займало Тернопільське.

1932 засн. Подільська пасічницька спілка, яка об'єднала бджоларів Тернополя, Збаражчини, Скалатщини, Тербовлянщини, Бережанщини, Підгаєччини та Золочівського повітів.

1939 вона нараховували понад 2200 членів, усіх пасічників було 4000. Кооператив забезпечував майже половину збуту меду з пасік Тернопільщини: на рік 20-25 вагонів (вагон -10 т). Найбільшу пасіку в Європі (понад 3000 пнів) тоді мали Є. та О. Білинські на Збаражчині.

На поч. 20 ст. Кременецький повіт займав провідне місце за бджолярством у Росії. Великі пасіки тут мали брати О. і П. Яськевичі, П. Миндзар (Вишнівець), М. Семенюх (с. Бережці). 700 бджолосімей утримувала Почаївська Свято-Успенська лавра.

Розвиткові бджільництва сприяли відомі діячівмілі пасічники: композитор, о. П. Бажанський, який видав кілька книжок з бджільництва; літературознавець, о. Й. Застирець автор кн. "Наука пасічництва" (Л., 1935).

Підвалини бджільництва в нашому краї заклали М. Боярський, Ю.-Р. Любінецький, о. М. Михалевич, о. І. Наумович, М. Паньків, В. Пилипчик. З початком колективізації більшість великих пасік забрали до колгоспів Тернопільщини і за її межі. Загалом згідно з даними Всесвітньої продовольчої організації (ФАО), Україна посідає перше місце в Європі та четверте в світі за обсягами виробництва меду.

Трійку світових лідерів з виробництва янтарного продукту очолює Китай. Піднебесна збирає більше 350 тис т меду на рік. Друге і третє місце посідають Аргентина і Туреччина з виробництвом 140 тис. т. і 128 тис. т. відповідно.

Україна ж виробила 118 тис. т. меду і піднеслась в переліку найбільших виробників з п'ятої на четверту сходинку, посунавши Сполучені Штати Америки. Всього ж у світі виробляється близько 1,4 млн т меду, з них екпортується біля 400 тис. т.

Український ринок меду є одним з найбільш перспективних і розвиваються на сьогоднішній день з усіх агропромислових галузей країни. Про те, чи зможе український мед завоювати перше місце на світовому ринку залежить від багатьох чинників. Вітчизняні підприємці, які займаються бджільництвом, отримують майже 100%-ий прибуток. Але це стосується середніх пасік, в яких налічується більше 60 бджолиних сімей. У такому випадку бізнес може окупитися всього за кілька років. Сьогодні українські бджоляри докладають величезних зусиль для того, щоб не тільки займати лідируючі позиції на світовому ринку меду по виробництву цього виду продукції, але й зробити Україну одним з найбільших медових експортерів.

За часів СРСР на території України близько 5 млн бджолиних сімей виробляли близько 60 тис. тонн валового меду на рік. Тобто одна бджолина сім'я виробляла близько 12 кг меду на рік при потенціалі до 100 кг.

Після здобуття Україною незалежності чисельність бджолиних сімей скорочувалася. На даний час в Україні налічується понад 2 тисяч виробників меду. 95% українського медового врожаю забезпечують приватні господарства. Кількасот тисяч пасік більше нагадують хобі чи промисел, ніж сучасну індустрію. Виробничі сили бджільництва в Україні сьогодні представляють такі структури:

- колективні агропідприємства - 10%;
- приватні господарства - 33%;
- приватні пасіки, ферми - 44%;
- лісгоспи - 5%;
- інші - 8%.

Крім меду, основного продукту бджільництва, також виробляють віск, прополіс, маточне молочко, бджолину отруту, забрус, бджолиний підмор тощо.

Віск бджолиний віск знаходить застосування в медицині. Він входить до складу деяких пластрів, мазей, кремів. Віск добре всмоктується шкірою і додає їй гладкого і ніжного вигляду, тому він широко застосовується в косметичній медицині.

Прополіс з прополісу виготовляють спиртові настої, спиртові емульсії, прополісне молоко, прополісне вершкове масло, ефірний екстракт тощо. Прополіс має сильну антимікробну і стимулюючу дію. Використовують його також для інгаляції. З лікувальною метою препарати прополісу застосовують тільки під наглядом лікаря.

Маточне молочко маточне молочко надзвичайно корисне, оскільки містить білки й амінокислоти, проте менш доступне.

Бджолина отрута незважаючи на давнє використання бджолиної отрути в лікувальних цілях, вона майже не знаходить застосування в науковій медицині. Значною мірою це пояснюється болючістю ужалень і важкістю дозування при вжаленнях.

Бджолиний підмор тіла померлих медоносних бджіл, використовуються в медицині для лікування різних хвороб. З бджолиного підмору виготовляють різноманітні мазі, спиртові екстракти тощо.

Забрус – воскові кришечки, мед та верхні частинки кожної чарунки.

Одним з важливих продуктів бджолиного гнізда є прополіс. Про його цінні якості знали ще в Древньому Єгипті (при муміфікуванні), а пізніше у Древній Греції і Римі використовували для зцілення від багатьох захворювань. Про прополіс, як важливий природний лікувальний засіб, можна прочитати в багатьох стародавніх лікарських порадах.

Нами пропонується алгоритм організації переробки бджолопродукції в контексті активізації підприємницької діяльності бізнес-структур.

Організаційно-технологічна схема передбачає збір та зберігання бджолопродукції, підготовка до переробки. Цю функцію пропонується виконувати системою споживчої кооперації. В алгоритмічній системі аудиторсько-консультативну функцію доцільно покласти на асоціативне об'єднання у яке повинні увійти: ВАТ «Терномед», управління охорони здоров'я, Тернопільського державного медичного університету ім. І.Горбачевського, ВАТ «Тернофарм», обласне товариство любителів-пасічників. Загалом алгоритм організації переробки бджолопродукції в умовах м. Тернополя див. рис. 1.

Тим часом реалізації алгоритму перечать ряд чинників, що обумовлює необхідність вироблення стимулюючих засобів з розвитку бджільництва та створення матеріально-технічної бази для переробки бджолопродукції.

Встановлено, що однією з вагомих чинників стимулювання розвитку галузі бджільництва є:

- нарощування темпів загальної кількості бджолиних сімей, що забезпечить ефективне заповнення ентомофільних сільськогосподарських культур;
- загальний економічний ріст виробництва у сільському господарстві розширення посіву площ ентомофільних культур;
- розширення єдиної системи племінної служби у бджільництві, спроможної забезпечити потребу пасік у високоякісному чистопородному племінному матеріалі;
- забезпечення ветеринарними препаратами для боротьби з хворобами і шкідниками бджіл;
- створення умов щодо вирішення проблеми закупівлі та реалізації продукції бджільництва;
- забезпечення прискореного розвитку галузі бджільництва за рахунок великотоварних господарств району та малих бджолиних ферм;
- забезпечити розвиток бджільництва за рахунок створення пасік у сільськогосподарських підприємствах, в кожному сільгоспідприємстві завести пасіки, на яких утримувати не менше як 20 бджолосімей;
- розширити мережу племінних пасік в приватних господарствах громадян, щоб забезпечити племінним матеріалом товарні господарства;

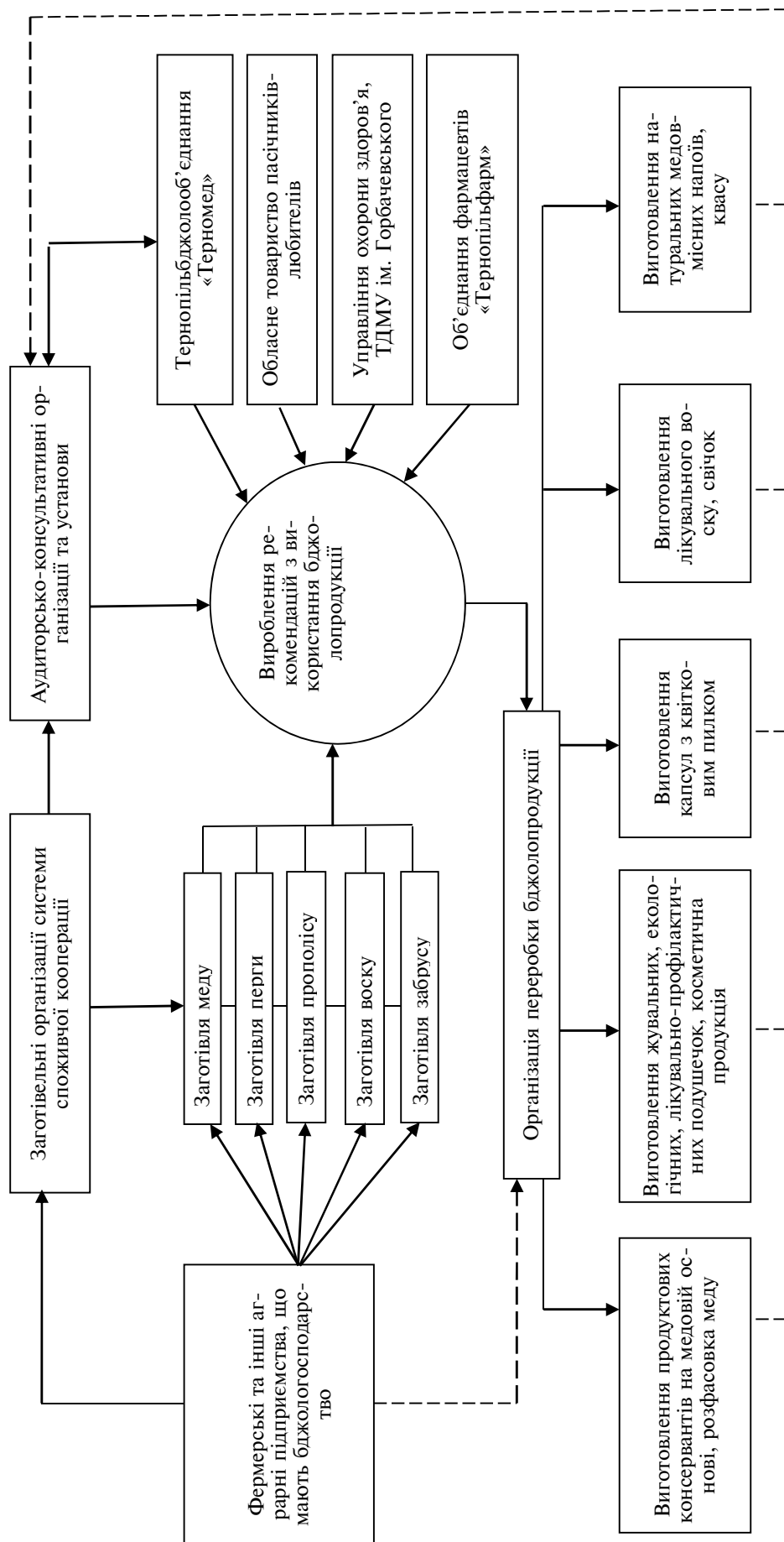

Рис 1. Алгоритм організації переробки бджолопродукції в контексті активізації підприємницької діяльності бізнес-структур

- налагодити взаємозв'язок зі спорідненими й обслуговуючими галузями на підставі взаємовигідних економічних відносин та паритету цін;

- забезпечити збільшення робочих місць за рахунок створення фермерських господарств з розведення бджіл;

- організація зацікавленості у заготовлях бджолопродукції;

- замовлення технологій з їх переробки.

Враховуючи досвід багатьох країн світу, де прибуток бджільництва від запилення сільськогосподарських культур складає 90% від усіх прибутків, необхідно розробити і впровадити механізм фінансування на розвиток як галузі бджільництва, так і переробці бджолопродуктів, а саме:

- для нарощування загальної кількості бджолиних сімей та покращення воскового балансу пасік на певний період обмежити вивіз воску за кордон;

- з метою покращення кормової бази бджільництва та враховуючи користь, яку приносять бджоли при запиленні сільськогосподарських культур, в сівозміні включати посіви медоносних культур з розрахунку не менше 20 гектарів на 100 бджолиних сімей;

- надавати фінансову підтримку приватним господарствам громадян для закупівлі кормів та обладнання на пасіку, заготівлі, збереження та продажі заготівельникам ;

- за фінансового сприяння держави забезпечити закупку меду та бджолопродуктів у пасічників бджолооб'єднаннями і спілками пасічників;

- ширше включати в споживчий кошик населення (особливо в дитячих дошкільних закладах) мед та інші продукти бджільництва;

- вести широку рекламну діяльність про користь використання меду та бджолопродуктів з харчовими та лікарськими цілями;

- запровадити в практику проведення в районах та місті спілкою пасічників та навчальними закладами медові ярмарки або свята меду, на яких громадяни міста мали б можливість заповувати бажану продукцію, що в значній мірі вирішить проблему реалізації продукції бджільництва;

- службі ветеринарної медицини зменшити фінансовий прес щодо ветеринарних послуг, аналізів тощо;

- з метою одержання високоякісної та екологічно чистої продукції бджільництва передбачити використання в технологічних процесах при проведенні лікувально-профілактичних заходів, препаратів виготовлених на основі фітосировини та зведення до мінімуму використання антибіотиків;

- розвиток такої галузі як – апітерапія, що сприятиме підвищенню рентабельності бджільництва, оскільки буде замовлення пасічникам на додаткову продукцію – маточне молочко, прополіс, пилок, пергу, забрус.

Для творчих людей потрібні експериментальні лабораторії які працювали б на підтвердження своїх наукових розробок. Для національної економіки потрібна їх ефективність !

Власне з таких міркувань численними науковими школами у ВУЗах України організовано численні експериментальні науково-дослідні лабораторії основною метою яких є дослідження актуальних питань соціально-економічного розвитку сфери підприємницької діяльності, розробка науково обгрунтованих пропозицій з їх розв'язання ін.

Передбачено, що експериментальні науково-дослідні лабораторії крім творчого пошуку шляхів розв'язання актуальної проблематики здійснюватиме наступні види діяльності:

проводить наукові дослідження з актуальної проблематики соціально-економічного розвитку сфери підприємницької діяльності, розробляє науково обгрунтовані пропозиції з їх розв'язання;

проводить наукові та науково-дослідні роботи за господарськими і держбюджетними договорами;

організує і проводить науково-практичні конференції і семінари, виступи в засобах масової інформації на соціально-економічну та іншу проблематичну тематику;

проводить у межах повноважень наукову, науково-технічну, науково-практичну експертизу наукових праць та результатів досліджень;

координує діяльність громадських Фондів з метою активізації інноваційної освітньої діяльності та наукової творчості студентів, молодих науковців, працівників університету, творчих особистостей тощо.

виготовляє, упроваджує та реалізує наукову і інноваційну продукцію;

надає допомогу в патентно-пошукових дослідженнях.

Одним із напрямів активізації їх діяльності, підвищення ефективності доцільно розробити систему матеріальної та моральної їх зацікавленості.

Наукові економічні розробки без реальних можливостей практичного впровадження їх у виробництво з відповідним ефектом, безпосередньо для підприємства не дуже багато значать...Економічну ефективність науки можна констатувати лише в тоді, коли вона має соціальний чи економічний зиск.